

Ima razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Oredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostopna petstotnica 80 vin, pogojen prostor 1 K; razglašeno poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna šte. stand 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, za mesec 5 K. Za Nemčijo celo leto 65 K, za ostalo tujino in Ameriko 72 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Zopet denuncirajo.

Resen opomin na vse politične kroge.

Za nami je doba hudih političnih bojov, bojov na temelju različnih strankinih programov in ciljev, bojov, ko smo si stali drug proti drugemu v srčitem nasprotju, za nami je tudi doba, ko smo skupno združili ljudske sile v dosego skupnega cilja, v dosego zedinjenja in osvoboditve jugoslovanskega naroda izpod tisočletnega robstva. Nismo šli v boj za skupno stremenje naroda zato, ker smo morda pozabili na družabna nasprotja, na socialne naloge razredne delavske stranke, nismo si delali nobenih iluzij o dejanskem gospodarskem in političnem položaju brezpravne jugoslovanske raje v dobi, ko se zedinjenje izvrši in se naša, po svoji rudimentalni naravi reakcionarna in neizsolana buržoazija polasti državnega vodstva. Vedeli smo nasploh, da se z uresničenjem narodnih razmer ne odstrani še družabna nasprotja in smo se zato prav dobro zavedali, da bo skupno sodelovanje tvorilo le prehodno fazo v zgodovini političnih strank na Slovenskem, da pride kmalu čas, ko bo treba, da se zopet ločimo, da zavzamemo sleherni od nas pogumno in odločno svoje mesto tam, kamor spada po svojem bistvu, po svojem prepričanju, po političnem programu svoje stranke. Toda če smo se zavedali nujne potrebe skupnega boja, povedati moramo, da smo na drugi strani tudi pričakovali, da se bo v svetem ognju te velike borbe, ki je šla za tem, da se uniči stari zistem srednjeveškega barbarstva, zato, da se ustvari temelj razvoju novega, modernega družabnega sistema, ki mora priti vskljub vsem zmotam in zločinom našega sedanjega klavernega položaja. vsaj ojačila politična duševnost rotovih strank in ljudi, ki tem strankam pripadajo. Pričakovali smo, da se bomo končno odvadili onih sredstev in metod, ki so bili časti in slavi domačih političnih borb v preteklih dobi le v kvar.

Toda kaj vidimo? Stari duh in stara vzgoja pripadnikov meščanskih strank poganja zopet bujne cvetove. Vidimo, da se pojavlja zopet, z nebrzdano silo, staro odurno razpoloženje rotovih krogov proti nositeljem novih idej, proti vsem onim, ki se zavedajo, da je treba izbrebiti, v dobi svetovnega preporoda, v dobi duševne in politične revolucije, ki pride, hočeš nočeš, prej ali slej tudi v naše mračne kraje, srednjeveški duh nasilstva, avstrijskanstva in špijstvenstva tudi iz pokvarjene duše slovenskega naroda. Se vedno žive med nami izvestni elementi, ki bi radi pobijali politične programe s kojimi in z motiko ter prepoili kame-

nito polje slovenskega političnega življenja z golitami gnoja.

Povemo takoj, da če smo dosedaj molčali, ker smo pričakovali, da bodo propalice izprevideli, nismo več nikakor pripravljeni trpeti, da bi se pokveke in špijoni zopet razpasli nad narodom ob senci takozvane svobodne Jugoslavije.

Ne bojimo se poštenega boja, želimo si ga, zahtevamo! Naj se sile kosajo, naj se pojmi križajo. Vemo, kdo bo zmagal po petih letih vojnih kapitalističnih zločinov in po dveh letih ruske, nemške in ogrske revolucije! Pustimo, da se gospodje v teh za nje hudih časih nervozno zabavajo. Toda, pozor! Branite se srdito, ali — pošteno! Drugeče utegnete zleteti tako, da ne ostane od vas drugega, kakor spomin na vaša sramotna dejanja.

Delavsko ljudstvo, ki ni pozabilo ničesar, ki ničesar ne pozablja, trenutno počiva, ker se pripravlja na bogato košnjo. Glejte naprej, gospodje denuncijanti!

Zakaj če bo treba plesati, bomo urizorili prav zanimivo tarantelo. Zaukrat opozarjamo prizadete politične kroge, da je nujno potrebno, da nemudoma pristrižejo krila gotovim pojavom, ki utegnejo pahnuti javno življenje na nivo odurne špijstvene tekme. Za »red« in cenzuro skrbje poklicane oblasti; tu ni treba sodelovanja pripadnikov političnih strank, če se jih sme za take smatrati.

Sledeči slučaj, ki ga zaukrat na kratko omenjamo, naj služi v ilustracijo razmer, ki se nam obetajo v naši blaženi deželi, ako se ne napravijo kmalu konec denuncijantski pridonosti prevnetih Jugoslovancov. Minulo nedeljo je sklicala naša stranka shod v Bohinjski Bistrici, na katerem je poročal sodrug Lemež iz Ljubljane. Shoda se je udeležilo veliko število vaščanov in je potekel povsem mirno in dostojno. Sodrugi Lemež je pojasnjeval navzočim program socialistične stranke ter naloge države v teh hudih časih. Da niso bila njegova izvajanja polita s petrolejem in ekrasitom in da se ni zaradi njih razrušil noben temelj naše mogočine in idilične države, nam pove najboljši dejstvo, da se je za njim oglašil k besedi zastopnik kmetov ter izjavil, da je za svojo osebo istotako prepričan, da pride čas, ko bodo morali delavci in kmeti skupaj nastopiti. Vkljub temu se je našla oseba, ki krije važno mesto in ki rada prodaja po vseh vogalih svoje liberalno prepričanje, ki se je ponašala do ostudne denunciacije. Ovakvili je sodruga Lemeža na kranjsko politično oblast in v Belgradu, češ, da je govoril »boljševiško« ter agitiral za republiko!

Ker se dotičnik baha, da je pripadnik jugoslovanske liberalne

stranke in ker ne vemo, če je bil on dopisnik nemških listov in če je njegova družina podpisala jugoslovansko deklaracijo, vprašamo vodstvo prizadete stranke, kaj misli k temu.

Nočemo delati krivice nobeni stranki, vemo predobro, da se lahko smatrajo za pripadnike te ali one stranke, ali da se v nje vrinejo tudi taki ljudje, ki ne bi smeli spadati v nobeno stranko. Navajamo slučaj samo zaradi tega, ker nočemo, da bi se imena katerikoli strank vlačila v taka podjetja, in ker želimo, da bi vse stranke zavzele napram temu polavu odločno in razločno svoje stališče. To zahtevamo v prvi vrsti v imenu poštene narodne časti.

Preveč je politični in kulturni razvoj na Slovenskem trpel vsled oblik, ki so jih politični boji zavzemali pri nas v pretekli dobi, da ne bi čutili vsi potrebo upreti se od vsega začetka odkrito in možato vsem takim pojavom.

Jaka in odkrita duševnost ljudstva, njegova zavestna plemenitost, to je glavna dobrina vsakega naroda, najvišja potreba za njegov razvoj in zmago.

Naj bodo še tako tesne razmere, v katerih živimo, in še tako grozne naloge in boji, ki nas čakajo, eno ni treba: Da se onečaja in zastruplja trenutek, ko dela narod svoje prve samostojne korake, s čini, ki so odlikovali državno modrost stare Avstrije.

Upamo, da se nas bo prav razumelo, in da nismo zastali govora.

Plače, prehrana in valuta.

Ker za maksimalne cene živih sploh ni bilo več dobiti, so posegli v Belgradu po prosti trgovini, kot edini rešilni veji. Uspeh ni popolnoma izostal. Živila prihajajo zopet polagoma na trg. To marsikoga moti, zato le treba s povdarmom povedati, da smo prišli s tem komaj za las na bolje. V najboljšem slučaju bodo živila prišla, — a naš delavec in fiksni nastavljenec jih ne bo mogel kupiti. Za dokaz, kako stvar stoji, naj navedem par številke.

Rodbina s petimi člani dobi na karte približno 25 kg moke, 1½ kg masti in 2½ kg sladkorja. Ker se od 150 gramov moke na osebo na dan ne da živeti, moramo računati še vsaj ½ kg krompirja na osebo na dan. Za moko je treba dati (5 do 6 K za kg) 150 do 180 K, za krompir 80 kron, za mast 45 K in za sladkor 15 kron. Soli, kave in drugih manjših izdatkov niti računati ne bom. Premog za privatno porabo se je ustavi. Vsled tega so prisiljene kupovati stranke drva. Ako pokuri družina en meter drv mesečno, jo stane samo kurjava 100 K. Za stanovanje je tre-

ba plačati v mestu tudi najmanj 50 kron. To znaša skupaj okrog 450 K.

Ako ne računamo torej ne obleke, ne manjših nujnih potrebščin za hišo in dom, prihajamo vendar do izdatkov, ki povprečne dohodke naših delavcev in nastavljenecv daleč presegajo.

Če pomislimo, da imamo celo vrsto obratov, ki plačujejo rodbinske očetne po 5 do 6 K, bomo dobili pravo sliko o tem, kakšne so razmere.

Človek, ki stoji ob strani in ki mu ni treba voditi takega nemogočega gospodarstva, se da le prerad premotiti od visokih števil. Delavci zahtevajo 15 do 20 K, nastavljenec 400 K; ljudje ne poznajo nobenih mer več, — toži kapitalist. Tako se plače, ki presegajo komaj 5 do 6 K z neverjetno trdovratnostjo držijo. Jaz imam pri tem utis, kakor da bi videl plamenčke, ki se pojavljajo na strehi.

Mesto, da bi šli vsi z največjo brzino gasiti, se nahajajo pri nas državni in politiki, ki se borijo proti tej nevarnosti s tem, da zapirajo hermetično naše meje proti severu in vzhodu in da koncentrirajo na mestih bajonete. Na Hrvatskem in v Slavoniji pa zapirajo glasnike obupneva razpoloženja, ki iz tega nastaja. Zavidati je državnika, ki si upa prevzeti odgovornost za vse to. Ni pa zavidati države, ki jo vlada.

Mi vso težo položaja vidimo. Naši zastopniki v Belgradu so dobili nalog, da na vse to opozorijo in pokušijo doseči odločitve, ki bi nas morale edine obvarovati preteče anarhije. Kaj je edini lek zoper njo? Edini lek zoper njo je izravnanje premoženjskih razmer.

Pri nas ni absolutnega pomanjkanja živil. Zato je problem prehrane samo problem enakomernje razdelitve papirnih vrednot, ki nadomeštujejo pri nas denar. Sistem revizij in maksimalnih cen, je poskusil to na svoj način rešiti. V denarju izražene plače v tem sistemu že dolgo niso bile prikrojene gospodarskim potrebam, ker papir ni bil edini regulator gospodarstva. Vsled tega je lahko Avstrija nemoteno izdajala svoje milijarde in ustvarila na ta način v najvišji meri nenaravno razdelitev premoženja. Zato je bilo pa tudi usodno odločiti z enim mahom, da bodi papir zopet regulator gospodarstva življenja.

A če se bodo izvajale iz tega vse potrebne konsekvence, bo to morda pot k izboljšanju. Jaz nisem bil nikdar prijatelj revizicij. One so bile — pri svojih nenaravno nizkih maksimalnih cenah — v bistvu razlastitev. Ta razlastitev — davek — ali kakor bi že to imenovali, je bil v interesu delavcev in nastavljenecv potreben. Ta davek pa se je samo enemu stanu nalagal. Kmetu se sicer vkljub temu ni godilo slabo. A samo

zato ne, ker se je maksimalnim cenam tako upiral, da jih ni bilo mogoče nikdar tako izvesti, kot so bile mišljene. Med tem pa denarju kapitalizem za ublaženje gospodarskih in socialnih nasprotij ni sorazmerno prispeval. Danes, ko prihaja papirni denar zopet do posredovalne veljave, bo mogoče denarnega mogotca krepkeje prijeti.

Sedaj, ko je prosta trgovina, se da preprečiti izbruh težkih prehranjevalnih kriz le na ta način, da dovoli država v ta namen več sto milijonov kreditov.

Finančniki tarnajo, da je to nemogoče. Naša država nima baje skoro nobenih dohodkov, dolgovi pa na milijarde. Mi pa mislimo, da imamo vsaj papirnatega bogastva dovolj. Če ga nima država, ga imajo pa državljani. Samih bankovcev smo našli pri žigosanju 6 milijard. Vse to mora nekdo posedovati. Ko bi samo to bogastvo enakomerno razdelili, bi prišlo na rodbino s petimi rodbinskimi člani okrog 2000 K! Iz tega sledi, da je državni brezdomstvo mogoče papir na eni strani vzeti in pomagati z njim na drugi. To je edina pot, ki jo moremo iti. Izvesti se da to najlažje ob priliki regulacije valute, ki mora biti združena s progresivno oddajo premoženja. Kdor hoče vzdržati mir, ta mora iti to pot. Takozvane državo ohranjajoče stranke so vse prej kot to. To si naše uradništvo in vsi tisti, ki trpe iz samega domoljublja in zmisla za red najhujše pomanjkanje. V očigled matematične logike dejstev, ki silijo k velikemu dejanju, ki se mu pravi premoženjsko vzvračanje. — je vse drugo delo brezuspešno. Ko smo se razgovarjali v nedeljo v Celju na shodu zaupnikov o položaju, so mi dejali: Recite, da sporočimo našim poslancem v Beogradu veliki: Ali — ali. Recite, da mora priti do izravnane premoženja. Kdo bo to izvedel in kako, samo to je vprašanje. Naša vlada pa naj razmišlja, v koliko se more lotiti tega kardinalnega problema sama, zakaj Belgrad je daleč in dela počasi in Belgrad je slep.

F. U.

Smernice delovanja nemško-avstrijske republikanske vlade.

Nemško-avstrijska narodna skupščina je volila 15. marca t. l. svojo novo vlado. Za državnega kancelarja je bil izvoljen sodrug dr. Renner, ki je po volitvi govoril dovršeno lep in realističen govor o nalogah vlade:

Kot prva vlada konstituirane nemško-avstrijske republike prevzema dolžnost, zvesto služiti ljudstvu in državi z vsemi našimi močmi.

Položaj.

Naša država je vznemljena vsled težkih posledic svetovne vojne. Na-

LISTEK.

Moderni spartanizem.

Okoli leta 1000. pr. Kr. so prišli Spartanci od severa na jug in si osvojili z orožjem v roki ozemlje okoli reke Evrota. Samoposebi se razume, da so izgubili na tem vojnem pohodu veliko ljudi, in da je bilo razmerje med njimi in podjarmljani zanj zelo neugodno; saj je bilo še v najboljših časih 1:4. Ni jim kazalo drugega, nego to, da so strahovali z orožjem v roki periojke in helote. Pest močnejšega je odločevala; to — in ne Likurg — je dalo smer spartanski vzgoji. Od vzgoje mladine je bil zavisen njihov obstoj; in zaradi tega ni čuda, da so dosegli ob enostranski telesni vzgoji tekem let toliko oblikovanje telesnih form, da so se jim čudili celo v Atenah. Lep dokaz temu so nam besede, ki jih je položil Aristofan na jezik nežni Atenci. »Kako si lepa! Kako rožnata je tvoja polt! Kako polni in močni so tvoji udje! In tvoja prsa! Ti bi zadušila bika!« — Tako je hvalila nežna Atenka močno Spartanko. Uzrla je v nji višek telesne lepote. A vprašanje je, če bi govorila takó, če bi ji

mogla pogledati v dušo in srce; zakaj tu bi bila videla najbrže vklesane besede, podobne besedam Gorgoe, žene Leonidove, ki jih je govorila svojemu sinu pred odhodom na vojno, ko mu je vročila ščit: »Vrni se ž njim, ali na njem!«

Ne oporekam, da dehtji iz teh besed vzduh amazonk, ki utegne oamiti romantično nadahnjene, a nikdar ne človeka, ki mu je kultura vplemenila srce in duha; zakaj dehteti vzduh amazonk je opolen z vzduhom človeške krvi, in ta vzduh omamlja človeka in ga omamljenega vklepe v verige in sužnost. In Spartanci in Spartanke — ob tem imam v mislih prave državljane — v resnici niso bili prav nič drugega, nego državni sužnji.

Ko se priklople človek potom zgodovinskega študija do tega izpizovanja, gleda mučevje periojkov, helotov in tudi Spartancev in Spartank samih — sosebno pa mučenje nedolžnih otrok — s povsem drugimi očmi, nego jih je gledal takrat, ko se je še navduševal ob davoriji: »Sparta staro mesto bilo...« Za njihov način vzgoje se ne more ogreti noben v resnici kulturni narod; zakaj svoj izvir ima v sužnosti in se izliva v sužnost. Kdor tega ne ve-

ruje, ta se naj seznani z njihovimi lovi na ljudi, s kriptejo itd. in kmalu se bo iztrezil in izpoznal, da bo kmalu 3000 let, odkar so se selili Spartanci od severa na jug.

Sicer pa moramo povdariti, da najdemo tak način vzgoje tudi pri Perzi in pri vseh onih narodih, ki so bili v primeri s podjarmljenci v manjšini, in le teh niso mogli krotiti drugače, nego z brutalno silo.

Od vseh teh narodov se ločijo Atenci. Oni poznajo telo in duha. Zaradi tega pa Atenci doma niso nikdar takó zaslužljivi, nego so ga Spartanci; in ljubezen do domovine je bila pri Atencih prostovoljna in ne prisiljena, kot pri Spartancih. Bili so svobodni in razvijali so se na znotraj in na zunaj, in nikdar se niso obdali s kitajskim zidom, kot so se Spartanci; zaradi tega pa je bila med Spartanci svobodna samo država kot celota, in nikdar ne posameznik. V Atenah pa je bil svoboden vsak državljani; in le ob taki svobodi je mogla vzkliti med Atenci ona velika ljubezen do kulture in domovine, ki je porazila Perze. Da so Atenci končno podlegli brutalni sili, je bilo v škodo vsemu človeštvu.

Ni čuda, da so Rimljani ob prihodu na Grško vpili prej na sparta-

nizmu, nego na atenzizmu; zakaj tudi Rimljani so bili iz vrste onih narodov, ki so bili maloštevilni, a bi bili radi zavladali vsemu svetu. Germani pa so se napili tega duha od Rimljanov in spartanizem, ki ni bil že od leta 1000 pr. Kr. v resnici nič drugega, nego vojaški dril, je dospel do viška med Nemci za časa Viljema II. Kam je zapeljal spartanizem Nemčijo, vé danes vsak otrok.

Zaradi tega pa se ne morem načuditi Lachandu, ki hoče po Nemcih prevzeti spartanizem za Francoze; zakaj Lachand uzre rešitev svojega naroda in svoje domovine v tem, da pride mladina docela pod vojaški dril, četudi ga hoče ogrniti s še tako lepim ogrinjalom modernizma. Po Lachandu naj stisne boginja svobode mladino na svoja amazonska prsa, in je naj ne izpusti prej, da ji jo izvilje iz objema bog Arel. Vse se mora po Lachandu podvreči zakonu za dolžnostno telesno vzgojo in pripravo za vojaško suknjo. Od zadoščenja temu zakonu bodo bajé zavisni celo državni izpiti za mladeniče in mladenke. Nemci so zašli z Viljemom II. v prepad, in čudež ne bo, če spelle Lachand Francoze v brezdn.

Moč sugestije je res velika; in posebno velika je morala biti dne 27. novembra 1916. leta. Vse bile po modernih Hunih, in vendar hoče na hunske pot vdreti celo plemeniti narod Francozov. Morda mu je treba Spartancev za kolonijske periojke in helote? — Ob spominu na to ne morem reči drugega nego to, da kar se ni obneslo med Perzi, Spartanci, Rimljani in Nemci, se prav gotovo tudi med Francozi ne bo; zakaj sila je povsod nenila.

Najmanj pa se bo obnesel spartanizem — pa magari odet s še tako lepim ogrinjalom modernizma — med Slovani, pa naj slovenski Lachandje še tako hité, da bi poredili mladež, jo oblekli dostojno in jo poglali v objem Arejevih gimnaziov in pedrotibov. Smo tudi mi za telesno vzgojo mladine in sicer brez razlike na spol; a smo samo v zmislu atenzskih soifronistov, ki jim je bila naloga, dovesti mladino do legega vedenja in redi. Dalje pa ne gremo; zakaj spartanizem je Slovanom sploh docela tuj — »Največ sveta sinovom sliši Slave!« — in kdor trdi drugače, vara sebe samega, ali pa slovenske duše sploh ne pozna. Da bi se pa vsak reformator smel skriti za to in ono reklo, pa tudi ne gre.

še narodno gospodarstvo propada, naše ljudstvo strada. Odrezani smo od zunanjega sveta. Stirje milijoni našega naroda ječe pod tujimi gospodstvi. Iz onih delov, nemškega ozemlja, ki so pošiljali svoje poslanke več kot pol stoletja na Dunaj, poslancev ni. Ni jih iz Nemško-češkega, ne iz južnih Tirol; tudi iz spodnjega Štajerja in spodnjega Koroškega jih ni. Ljudstvo, država in vlada bodo vedno zahtevali samoodlobo tudi za te naše brate. Naša zunanja politika bo stremila vedno za tem, da se narodi po načelih Wilsonove ideje zveže narodov medsebojno sporazumejo. Nočemo nacionalnih bojev z novimi, na ozemlju bivše monarhije nastalimi državami, ampak hočemo popolno prost promet, hočemo dobro sosedstvo. Predvsem pa naša zunanja politika nadaljevala pričetke pogajanja za združitev naše države z materjo Nemčijo.

Nova vlada.

Kot voljena državna vlada se zalivaljemo za zaupanje, ki se nam ga je izrazilo ob volitvah. Nismo, kot v monarhističnem sistemu, višje-oblastna vlada, nego poverjena, izvoljena. Naš mandat sicer ni enoten in neoporečen, ker nas ni pooblaštila nikakoli celotna večina. Vlada ne želi, da bi bile vsled nje stranke vezane v neokretno koalicijo. Po vladi niso vezane stranke, ampak vlada je vezana. Potrudila se bo, da naide pota, ki bodo omogočala nadaljnje skupno delo strank.

Republika in monarhija.

Volitve so bile enovlasna zahteva ljudstva po odpravi višje-oblastne vlade in obenem energična zahteva po samovladu. Ljudstvo je za vedno zavrglo ono moč podedovanja oblasti po raznih vladarjih, plemenitih in enakih velikostih, ki so se z narodi igrali v svoje koristi, jih izigrali in jih slednjič zaigrali. Ljudstvo hoče sedaj samo odločiti o svoji usodi. Ono si hoče izbrati iz svoje srede ob prostem tekmovalstvu talentov in idej svoje najboljši in najzvestejše služabnike in si s tem okrepiti svoje duševne sile. To je misel republike, to je ideja svobode! Če ta ideja prežema široke mase, postane neumrljiva. Naši deželi je republika postala neizpremenljivo dejstvo. Vsakega bo zmešala, ki bi se ji zoperstavljala. Prva naša dolžnost bo torej, da izgradimo ustavo svobode in jo zajamčimo svojim zanjcem.

Delo in posest.

Druga velika ideja je ideja dela. Časovni vek pred vojno je potekal v znamenju kapitala in njegovih močnih pridobitev, v njegovih večnih nasprotstvih in herostratični samorušitvi. Vojna je povzročila svetovni preobrat. Na vratih davnine pred vojno je stalo: »Posest in moč!« Na vratih prihodnosti pa se bližni napis: »Svoboda in delo!« Delo ni v nobenem nevezanem nasprotstvu s posestjo. Velik del posesti, predvsem produktivna sredstva na posest kmeta in rokodelca je čista delovna posest. Nikdo nima povoda v slučajih, kjer sta posest in delo še združena, to združitev razbiti. Nasprotno! Socializem hoče, da spravi delavca zopet v tesno pravno vez s produktivnim sredstvom.

Narodno gospodarstvo.

Mi smo vsled vojne preveč obubožali, da bi mogli še vnaprej rediti rentoyce in dobičkarje. Se ni delavstvu zatamčeno plačilo, s katerim bi Reklo »Mens sana in corpore sano!« — so zamislili Rimljani (če ga niso prevzeli od koga drugega) gotovo kmalu po sanjah Romula in Rema. Zamislili pa so to reklo (če ga niso prevzeli, kakor rečeno, nameroma od koga drugega) Rimljani zase, in oni so dobro vedeli — zakaj.

Pa naj bo stvar zaradi rekla že taka ali taka. Pazno bomo sledili vsem korakom slovenskih Lachandov in kazali merodajnim faktorjem, da vodi pot slovenskih Lachandov med cvetenjem in zelenjem po senčni aleji v temno sužnost moderne špartanizma. Špartanizma — pa naj si bode tak ali tak — se bomo otepali, dokler se ga bomo mogli; zakaj slovenskega otroka je zibala slovenska mati v zibelki in ne na ščitu; slovenski mladenič in mladenka spita po končanem delu udobno na mrtvi, slami in plevah in jima ni mar bičevja; slovenski mož in žena posedata — kadar imata čas — rada v senci pod domačo lipo in rada prebirata knjige in časopise; rada ugajeta tudi kako pametno o gospodarstvu, gospodinjstvu in politiki, mar pa jima ni ne bojnih iger, ne igrac. Smo živeli brez žlahtnega viteštva doslej, in bomo še lažje poslej.

— In —

moglo izhajati. Zato morajo vsi drugi razni obziri priti v poštev šele po zahtevi: Mase morajo živeti! Ta zahteva pa nam narekuje popolnoma drugačno gospodarsko ustavo, kot smo jo imeli dozdaj. Politično osvojenost je šele prva polovica dela. Druga pa se imenuje: novo organiziranje našega narodnega gospodarstva. Tam ga seveda ne moremo nadaljevati, kjer ga je prekinila vojna in mu je veliki kapital in velika zemljiščna posest vtisnila svoj pečat. Volitve so zavrgle fevdalitetu in kapital. Delo v mestih in na deželi mora slednji priti do svoje pravice! Se obstojajo različna mnenja glede potov za doseg tega cilja, predvsem kar se tiče dela na zemljiščih in dela v industriji. Ta različnost mnenj bo brezdvomno otežkočala naše naloge. Zato nam je treba povdarjati, da preti ljudstvu, ki ne more več živeti, katastrofalni pogin, če se delovno ljudstvo na deželi in v mestih ne sporazumeja v tem, da delata drug za drugega. Med tema produktivnima skupinama je treba kratkega mostu. Poizkus se mora izvršiti; in če se ponesreči, je izgubljenega več kot ta vlada. Bati se je samo prekinjenja in oviranja gospodarskega življenja. Delo se mora zopet vpostaviti in razširiti. To zahteva žrtve na vseh straneh. Delovni razredi se morajo naučiti v prid bližnjemu cilju zapostaviti oddaljenejši, posejudoči razredi pa morajo biti pripravljeni na občutne žrtve njih imetja in pravic, da preprečijo večje zlo. Vlada bo brezdvomno od posejudoči zahtevala trdih žrtve. Če bodo ljudje te žrtve voljno doprinesli, bo omogočen nadaljni, stopnjujoči se razvoj. Brez tega preti celi družbi nevarnost, ki ima svoje zgodovinsko ime.

(Konec jutri.)

Svetovni prevrat.

Milijon pogledov se opira danes proti vzhodu, milijon ljudi željno steza roke po nečem nevidnem, neznanem, za kar nam naša krvaveča srca vedno hitreje in nestrpnije utripajo.

Rdeča zarja se poraja na vzhodu. Napolnjuje nas z novim upom, da nam bo po tej strašni noči končno vendarle zasijalo zlato solnce.

Da, strašna je bila noč, po kateri smo tavalji; ostadne pošasti so se zaginjale v nas, grozeč nam s pogubo. Iz svojih krvavih žrel so bljuvala strup in okuževale atmosfero. — A žarek od vzhoda je pošiljal tudi v noč, ki nas obdaja. Pošasti so se prestrašile in se potuhile v najtemnejše kote.

Toda, dokler solnce svobode ne obseje zadnjih kotičkov, so nam te pošasti še vedno nevarne, še vedno prežijo na priliko, da nas napadejo. Zato pospešimo prihod mladega jutra in hitimo nasproti zarji, ki se nam smehlja z daljnih sten.

Z nekako mrzlično razburjenostjo čitamo telegrame zadnjih dni. Proletarska diktatura na Ogrskem, zedinjenje soc-dem. strank na Češkem in Hrvaškem, izjava solidarnosti italijanskih socialistov z ruskimi komunisti, upor francoskih čet, bojevati se proti boljševikom, generalna stavka na Angleškem, veliki uspehi materialne in moralne sile boljševiške armade itd. Vse to so svetli žarki iz vzhoda, prodirajoči v temni zapad, v njegov najtemnejši kot Pariz, kjer sam glavni Imperialis in njegov pobočnik Militarizmus godeta in živizgata k divjemu plesu, ki ga plešejo njuni častilci krog črnega kotla, v katerem se kuhajo peklenška zelišča: vojna, lakota in suženjstvo, da ž njimi vladajo svet.

Karakterističen je prevrat na Ogrskem. Z ogorčenjem nad nasiljem antantnega imperalizma se je vzdignil ves narod brez razlike razredov in strank, da da odpor proti razkosanju svojega narodnega telesa. Ker je meščanska vlada uvidela, da je ona kot taka brez moči, upirali se nasilnemu miru, je odstopila v prid onim, ki s svojo radikalno odločnostjo obetajo rešiti obupni položaj na zunaj. Gotovo smatra ogrsko meščanstvo to za nekako žrtve, recimo kot maščevanje za ranjeno narodno samoljubje. No, bodi kakor si hoče, fakt je, da so tudi nasprotniki socializma začeli spoznavati, da za more edinole proletarijat vsega sveta napraviti mir in zadovoljiti vse narode.

Kaj pa pri nas? Ne čaka li nas ista usoda? Če še tako hlinimo prijateljstvo antanti in na vsa grla apeliramo na Wilsona, vendar nas antanta, danes tako kot pred šestimi meseci, smatra le za del premagane Avstrije, s katero se lahko baranta in se ga lahko poljubno okupira.

Bode li naše meščanstvo pokazalo v odločilnem trenutku dovolj altruizma, da se v občenarodni blagor odpove svoji glupi politiki in na-

pravi mesto proletarijatu, ki ni vezan na Pariz z nikakimi dogovori?

Ti pa, slovenski trpin, unaj in budi trdno prepričan, da tudi tebi zasije zlata svoboda, vzhajajoča na daljnem iztoku. Bodi vreden velike ruske ideje: Človek naj bo enak človeku!

Razglas glede svobodne trgovine v notranjosti Jugoslavije.

Da se odstranijo vsa nespornostna, ki vladajo med občinam, glede svobodne trgovine v notranjosti kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, je odločil ministrski svet v svoji seji dne 18. marca 1919 št. 3886 na predlog ministra za trgovino in industrijo naslednje:

1. V kraljevstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev je trgovina v notranjem prometu popolnoma prosta; 2. izvzeti so samo monopolizirani in pa oni predmeti, ki o njih ministrski svet to posebej določi. To so za sedaj: sol, petrolej, mineralna olja, živilice, sladkor, tobak in cigaretni papir;

3. blagovni promet med posameznimi pokrajinami je popolnoma prost in mu pokrajinske vlade ne smejo delati nobenih ovir in zaprek;

4. vse dosedanje centrale, preostale po bivši avstro-madžarski upravi, omejitve, kontingentiranja, razpolaganja z blagom ali fiskalne obremenitve, izdane od pokrajinskih uprav odpadejo;

5. osebo pravo trgovanja je urejeno s posebnimi zakoni posameznih pokrajin, dokler se ti zakoni ne izenačijo;

6. izvoz blaga preko demarkacijske črte in v nevtralne države regulira od sklenitve miru v interesu celokupnosti centralna oblast in sicer po pravilih, ki veljajo za centralno upravo, za promet pri ministru, za trgovino in industrijo, izvoz v neprijateljske države pa je vezan na odobrolo ministrskega sveta.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Narodno predstavništvo.

LDU. Beograd, 2. (JDU.) Predsednik dr. Pavelić otvoril sejo. Zapisnik prejšnje seje se sprejme brez izpremembe. Med interpelacijami je tudi interpelacija poslanca dr. Lovrenčiča zaradi italijanskih persekacij slovenskega goriskega prebivalstva in interpelacija poslanca Blankinija zaradi deportiranja jugoslovanskega prebivalstva iz naših krajev v Italijo ter zaradi rekvizicije naše trgovske mornarice po Italijanih. Dr. Ante Pavelić (Narodni klub) polemizira z izvajanjem ministra za notranje posle Pribičevića, ki je na eni zadnjih sej izjavil, da so se izvršile prve aretacije poslancev v Zagrebu še v času, ko je bilo Narodno vijeće suvereno in je vodil njegove posle takrat podpredsednik dr. Pavelić. Dr. Pavelić konstatira, da v času, ko so bile aretacije odredene, Narodno vijeće ni imelo več suverene oblasti, ker je bila že prošla na kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Minister Pribičević odgovarja, da je bila formalno prenesena vsa oblast res že na kralja, faktično pa je bila oblast v rokah Narodnega vijeća, ki jo je tudi izvrševalo. Narodno vijeće je torej takrat storilo isto, kar je storila sedanja vlada. Ne gre, da bi vlada sedaj kritizirala isti ljudje, ki so svojčas sami postopali enako. V zmislu poslovnika, ki predpisuje, da se mora razdeliti predstavništvo vsak mesec iznova v 7 sekcij, odreja predsednik volitve v sekcije in prekine v ta namen sejo. Po zopetni otvoritvi preide predstavništvo na dnevni red: Drugo čitanje zakona o kreditu za mesec april. Po daljši debati, v kateri sta govorila tudi ministri Ninčič in Ribarac, je bila sprejeta kreditna predloga obenem s predlogom finančnega ministra Ninčiča, naj se vladi dovoli kredit 130 milijonov dinarjev tudi za mesec maj, ako ne bi bilo mogoče sprejeti normalnega proračuna. Predsednik zaključil sejo ob polu eni popoldne. Prihodnja seja bo v četrtek ob devetih popoldne.

Tranzitni promet dovoljen.

LDU. Beograd, 2. (JDU.) V sled odprave blokade v Sredozemskem morju je izdalo ministrstvo naredbo, da je zopet dovoljen v polnem obsegu tranzitni promet preko ozemlja kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Uvozna in izvozna prepoved za trgovino z državo Srbov, Slovencev in Hrvatov, ostane v veljavi.

Naše zahteve.

LDU. Milan, 2. (ČTU.) Glasom pariških vesti, zahtevalo Jugoslovani aneksijo Trsta, Gorice, Istrije, Dalmacije in Banata do Temešvara.

Oni bi se zadovoljili s tem, da postane Trst prosta luka, ne dopuščajo pa nikakor zedinjenje Trsta z Italijo.

Po svetu.

Bolgarija ne mobilizira.

LDU. Dunaj, 1. (DunKU.) »Korrespondenz Wilhelm« poroča: Bolgarsko poslaništvo javlja, da ni prejelo nobenega uradnega poročila o vestih nekaterih listov, ki poročajo o mobilizaciji Bolgarije. Vest se zdi bolgarskemu poslaništvu popolnoma neosnovana.

Delavska vseučilišča v Budimpešti.

LDU. Budimpešta, 2. (ČTU.) Vlada svetov je sklenila ustanovitev delavskih vseučilišč, v svrhu državne propagande socializma.

Predzgodovina dogodkov na Ogrskem.

LDU. Budimpešta, 1. (Brezlično.) Nekdanji komisar banatske vlade Oto Roth je dal poverjeniku za zunanje stvari naslednje podatke: Dne 27. marca t. l. me je sprejel general de Lobit v svojem stanovanju v Belgradu v prisotnosti gg. de Fontenay-a, francoskega poslanika, generala Farreta, načelnika generalnega štaba, polkovnika Dosseja, dr. Jakobija in Brunona Kovača kot tolmača in mi podal naslednje izjave, ki sicer nimajo nikakega oficijelnega značaja. Pismo odposlano dne 19. marca 1919 grofu Karolyiju nikakor ni imelo značaja ultimata, general je bil izredno presenečen, ko je zvedel, da se smatra vsebina tega pisma kot nekaka končnoveljavna odločitev in da se pripisuje pismu sploh političen značaj. Najvišje poveljstvo v Beogradu ni moglo imeti namena in učinek omenjenega pisma si ni mogoče razlagati drugače, kakor z uspešnim nespornostnim pismom. Pismo je toliko manj moglo imeti končnoveljavni pomen, ker ni moglo nikakor služiti kot podlaga za pogajanje, kajti general de Lobit ni bil prejel nikakega tozadevnega predloga. General je izjavil tudi, da je vedno pripravljen delati na to, da se omenjeno nespornost razjasni. Sicer pa še ne more nastopiti v tem zmislu oficijelno, ker še ni zadostno informiran o političnem položaju na Ogrskem. — V času, ko se je vršil ta pogovor z generalom de Lobitom, podpolkovnik Vix še ni došel v Beograd; bil je najbrže še v Segedinu. Postopanje napram podpolkovniku Vixu je napravilo pri vrhovnem poveljstvu v Beogradu najmučnejši vtis, kajti Francozi gotovo niso zaslužili takega postopanja, zlasti ne od Ogrov, katere sicer ne poznajo še drugače kot potem okupacijske armade, ki je postopala vedno dobrohotno in prijazno napram madžarskemu prebivalstvu. Francozi nimalo niti sedaj namena prekinuti premirje in otvoriti sovražnosti. Ravno vsled tega pričakuje vrhovno francosko poveljstvo, da bo ogrska vlada dala popolno zadoščenje in da bo ukrenila vse potrebno, da se v bodoče onemogočijo podobna nespornostna. Francosko poveljstvo bi bilo primorano, v primeru ponovitve takih prijetljajev izvajati posledice. — Načrt, da se preuredi Banat kot samostojna republika pod francoskim pokroviteljstvom, bo prišel v razpravo; tozadevni predlogi bodo sporočeni brzojavno generalu Franchetu d'Esperayju. Z ozirom na ta načrt morem ponoviti samo to, kar sem izjavil v noti, izročeni podpolkovniku Vixu, namreč da je vlada vedno pripravljena k pogajanjem. Da povdarim še enkrat to pripravljenost vlado, izjavljam, da sprejemem kot podstavo za pogajanja pogoje, katere vsebuje nota od 9. marca 1919, podpisana od generala de Lobita in katere je odklonil grof Karolyi. Še več, pripravljeni smo pogajati se na vsakršni podstavi, katero nam predložijo zavezniki. Iskreno nas veseli, da ima armada francoske republike namen, vzdržati se vsake sovražnosti; ravnotako bo postopala seveda tudi avstro-ogrsko armada. — Še predno je g. Roth prispeval v Budimpešto je bilo izdano povelje, da se pusti brez daljnih zaprek prosta pot francoskemu oddelku, ki je potoval proti Belgradu in bil vsled nespornostnega zadržanja na poti. Kar se tiče Banata, smo popolnoma opustili politiko prejšnje vlade, ker ne stojimo več na stališču teritorialne neokruženosti. Vprašanje Banata smatramo za notranjo zadevo Banata samega.

Kapitalist — je imperialist.

LDU. Praga, 1. (ČTU.) »Narodni listy« pišejo: Dasi poročajo listi, da je mirovna konferenca odklonila vprašanje koridorja, moremo vendarle upati, da to vprašanje pride na dnevni red, kadar bo konferenca obravnavala svetovna prometna vprašanja. Koridor ne sme biti širok 80 km, ampak le 30 do 40 km. V tem zmislu morajo Čehoslovaki in Jugoslovani preveriti Francoze in Angležje na mirovni konferenci v Parizu.

Države bivše Avstro-Ogrske in prevzetje imetja od Nemške Avstrije.

LDU. Dunaj, 1. (DunKU.) Danes dopoldne so se poslaniški narodnih držav, nastalih na ozemlju bivše Avstrije, skupno oglasili pri držav-nemu tajniku dr. Bauerju in mu izročili nastopni protest: Ustavni odsek narodne skupščine nemško-avstrijske republike je predložil zakonski načrt o prevzetju imetja habsburško-lotarijske rodine, čigar paragrafa 5. in 6. imata nastopno besedilo: § 5. Nemško-avstrijska republika je lastnica vsega na ozemlju nemško-avstrijske republike se nahajajočega premoženja in nepremičnega dvorno-erarnega premoženja ter vsega premoženja, pripadajočega habsburško-lotarijski rodbini ali njeni stranski vrsti. § 6. Za dvorno-erarno premoženje se smatra ono, ki ga je doslej upravljal dvorski štab in njegovi uradi, njeni kolikor ne pripada habsburško-lotarijski rodbini ali stranski vrsti, ali kolikor ni dognano zasebno premoženje. — Ker ta zakonska predloga določa enostransko pravico razpolaganja nemško-avstrijske republike s premoženjem, ki ni izključna last nemške-avstrijske republike, temveč spada v skupno likvidacijsko maso narodnih držav, izjavljajo pooblaščenči zastopniki, da ne pripoznajo pravnomočnosti te predloge, ki involvira kršitev pravic drugih narodnih držav, temveč, da protestirajo najodločnejše proti tej kršitvi njihovih pravic.

Boljševiško gibanje na Dunaju.

LDU. Dunaj, 2. (ČTU.) Glede vesti, ki krožijo tukaj o prihodu ogrskih komunističnih vodij na Dunaj, se doznava iz poučene strani: V zadnjih dneh se je boljševiško gibanje na Dunaju dejanski zelo utrdilo in to vsled ogrskih dogodkov. Boljševiško gibanje na Dunaju podpirajo razen članov »Volkswehra« posebno mornarji, katerim so se pridružili ogrski in ruski komisarji. Delovanje boljševiških agentov je tako ustrojeno, da jima vlada nikakor ne more priti do živega. Vsekakor so vesti o boljševiškem gibanju na Dunaju zelo pretirane.

Italijanski glasovi.

LDU. Bern, 1. (DunKU.) »Corriere della Sera« pripisuje odpor proti združitvi Reke z Italijo Angliji in Ameriki. V svojem uvodniku z dne 30. marca grozi Angliji in piše med dr.: Ali je mogoče izšla Anglija iz teže vojne preizkušnje v takem stanju, da se more zanašati popolnoma na sebe samo in da se ji ni treba ozirati na želje in čustva drugih? Visti, ki prihajajo iz Irske, Egipta, Indije in celo iz Anglije glede delavcev, pač ne morejo opravičiti tako samozvestni nastop. Strašna vojna je pokazala, da se nobena država ne more zanašati nase, tudi Anglija ne, in da sta bila potrebna pomoč in prijateljstvo vseh za rešitev posameznika. In čas po vojni, ki ni za nobenega rožnat, je še mračnejši tam, kjer socialni problemi z narodnostnim gibanjem otežujejo veldustrijo. Posebno kočljiv je položaj Anglije v Sredozemskem morju. Tam Britanija ni doma, kakor Italija ali Francija. Tam je le gost, nastanjen na štirih kotkih: v Egiptu, na Cipru, Malti in Gibraltaru, kjer prebivalci ne čutijo in ne govorijo angleški. Tri postojanke so obremenjene s hipotekami: Grčija zakrta zahteva Ciper, Španka ne prikriva svojega irendentizma in zahteva Gibraltar in arabski intelektualci stiskajo Egiptanom orožje v roko. Ako doslej še ni nastalo malteško vprašanje in kar Italijani ne želijo, da nastane tako vprašanje, marveč želijo, da Anglija na tej četrti najvitalnejši točki uživa mirno gostoljubje, je to vsaj deloma pripisovati italijanskemu okusu »quieta non move« in pa okolnosti, da se Italija neče posluževati argumentov, ki bi bili neprijetni za Anglijo in bi delal krivico temu plemenitemu narodu. Dasi Angleži izvajajo svoj vpliv tudi tam, kamor jih ne kliče narodnostno pravo, postavljajo celo lastno srečo v nevarnost, ako s tem koristijo celokupnemu človeštvu. Ne moremo razumeti svojih tovarišev v Londonu in Manchesteru, da ne upoštevajo naših upravičenih zahtev. Ko se zavzemajo za samoodlobo narodov Jugoslovanom v prid, celo na škodo samoodločbe Reke, ne pomislijo, kako lahko bi bilo Italijanom, ako bi se hoteli maščevati in delati nepravilne, dvigniti zastavo svobode v imenu neangleških narodov, ki jim od Gibraltara do Suez gospoduje Velika Britanija in skovati formulo: »Sredozemsko morje narodom, ki prebivajo ob njem«.

Nemiri v Milanu.

LDU. Milan, 2. (ČTU.) Socialistični sprevod, katerega se je udeležilo 60.000 delavcev, se je zbral na grobu Mazzinija in potem odkorakal na prefekturo. Redarstvo je zaprlo ceste; prišlo je do spopadov. Več ljudi je bilo aretiranih. Prišlo je do novih spopadov, ko je hotela množica predreti proti uredništvu socialističnega »Avanti«, da tam izrazi svoje simpatije. Množica je prodrla policijski kordon in pred uredništvom manifestirala za revolucijo.

Udruženje italijanskih socialistov z boljševiki.

LDU. Ženeva, 2. (ČTU.) »Secolo« potrjuje pristop italijanske socialne demokratične stranke k boljševikom. Tozadevni sklep se je izvršil z 10 proti 3 glasovi. Italijanski socialisti, oziroma sedanjí boljševiki, nanašajo vzpostavitev nove mednarodne zveze na podstavi ruskih načel. — Od druge strani se poroča, da je vznemirjenje med ljudstvom v zadnjih dneh prikipelo do vrhunca.

Berlinu prete vnovič nemiri.

LDU. Berlin, 1. (ČTU.) Listi poročajo, da so v Berlinu razširjene govorice, po katerih bodo prihodnje dni nemirni elementi zopet uprizorili puče. Državna vlada je pripravljena na vse možnosti in namerava nastopiti z brezobzirno strogostjo. Vlada se tudi najostrejših kritik ne boji.

Berlin pred novo stavko.

LDU. Berlin, 2. (ČTU.) Dodatno k vsem, ki krožijo v zadnjih dneh v Berlinu o zopetni splošni stavki, se poroča neki oficijozni vladni korespondenci iz rudarskih krogov, da je resnično, da je v zadnjih dneh prišlo do spopadov, ki naj bi izzvali novo splošno stavko. V rudarskih krogih domnevajo, da so nemiri v rudarskem okolišju voda na mlin stavkovoljnih v Berlinu. Vsekakor pa so dotičniki, ki bi radi stavkali, prešli, da udeležijo svoje načrte. Lahko se torej reče, da propaganda za splošno stavko v sedanjih razmerah ne bo imela zadostnega uspeha.

LDU. Ženeva, 2. (ČTU.) Belgijski kralj Albert je v zrakoplovu došel v Pariz, kjer se bo mudil nekoliko dni. Njegovo bivanje v Parizu je najbrže v zvezi s posvetovanjem mirovne konference o belgijskem vprašanju.

Stavka v Bochumu.

LDU. Bochum, 1. (DunKU.) V tukajšnjem kraju se je stavkarsko gibanje razširilo. Ako bo stavka pri podjetju Hibernia trajala še nadalje, bo mesto Bochum v par dneh brez električne razsvetljave.

Zrtve v Frankobrodu ob zadnjih nemirih.

LDU. Frankobrod ob Menu, 2. (DunKU.) Število mrtvih pri zadnjih pouličnih bojih znaša 16, vendar je pričakovati, da bo podleglo še veliko, težko ranjenih svojim poškodbam. Škoda povzročena po pljenju, se čeni na 10 milijonov mark. Izgredi niso imeli nikakega političnega značaja, ampak se morajo pripisovati enostavno lakoti.

Ali bi ... ali ne ...

LDU. Haag, 2. (ČTU.) Izvlečki iz ameriškega časopisja kažejo, da je prišla mirovna konferenca na mrtvo točko. Večina listov ugotavlja, da je Wilson proti volški akciji na Ruskem, ker bi le-ta ponesrečila. Pri tem podpira Lloyd George Wilsona. Italija in Francija pa nameravata navzlic potrjenim vestem, da sta se dva francoska polka branila, bojevati se na boljševiškem ozemlju proti boljševikom, ustvariti zaporo od Baltičkega morja do Črnega morja. Splošno mnenje, da nameravata Wilson in Lloyd George priznati sovjetsko vladno.

Zveza narodov.

LDU. Pariz, 1. (DunKU.) — Brezlično. Redakcijska komisija je večer predložila komisiji za zvezo narodov novo popolno besedilo pogodbe. Komisija bo imela v četrtek sejo, da razmotriva o spremembah pogodbe. Prvo spremembo je predložila Amerika glede Monroejeve doktrine, drugo pa Japonska glede enopravnosti vseh plemen.

O čem razpravlja četvorica.

LDU. Pariz, 1. (DunKU.) — Brezlično. Komite četvorice se je sestel v torek popoldne v ministrstvu za zunanje posle, da razpravlja o nastopnih točkah: 1. ali naj se v Versailles razmotriva o mirovni preliminarni, ali naj se prej že redigirano pogodbo tamkaj samo podpisje; 2. ali naj bo ta teden plenarna seja, ki bo razpravljalna in sprejela predloge, stavljeni po komisiji za mednarodno delavsko zakonodajstvo.

Norveški kralj dober dimnikar.

LDU. Amsterdam, 2. (ČTU.) Kakor poroča »Telegraf«, je bilo v nedeljo v londonskem Hydeparku zborovanje strokovnih organizacij, na katerem je George Lansbury rekel med drugim: Delavci Anglije bi mogli, ako bi hoteli, spraviti na krnilo vlado, ki bi ustvarila novo družbo. Na tem zborovanju so se slišale med drugim besede: »Kralj je zelo sposoben za dimnikarja«.

Antanta misli samo na mazična sredstva.

LDU. Lyon, 2. (Brezlično.) Iz New Yorka poročajo: S podporo vojnega departamenta Zedinjenih držav je dr. Robert Goddard, prof. fizike dokončal načrte in izvršil poizkuse z novim izstrelkom, s katerim bo mogoče streljati čez 200 milj (310 km) daleč. Izstrelak ima obliko rakete, akterto goni posebna priprava. S pomočjo te priprave more doseči višino 70 milj (čez 100 km), tako da preseže tudi skrajne meje ozračja. Pri tem ne rabi nikakega topa. To iznajdbo so nameravali praktično porabiti na boljšiču ravno, ko je bilo sklenjeno premirje.

Mirovna konferenca.

LDU. Pariz, 1. (Brezlično.) O poslovanju mirovne konference se poroča: Svet četvorice se je v torek sestel k seji zjutraj in popoldne. Popoldne ob 3. so imeli sejo tudi ministri za zunanje stvari na Quai d'Orsayu. Na dnevnem redu je bilo poročilo o mejah čehoslovaške republike in določitev dneva, kdaj se ina vršiti plenarna seja mirovne konference. To se bo zgodilo v najkrajšem času. Naloga te seje bo, da razpravlja o načrtu za mednarodno delovno zakonodajo. Tekom predpoldneva so imeli sejo nastopne komisije: Medzavezniška komisija za gospodarstvo, podkomisija za poljske in čehoslovaške zadeve, kakor tudi podkomisija za tehnične in aeronavtične probleme.

Dopisi.

Štepanja vas pri Ljubljani. Poroča se nam: K nam hodi maševati in pridigovat duhovnik iz škofovih zavodov sv. Stanislava. Za tiste pol ure dela služi baje 20 K, razun za voznika 8 K. Mogoče ima naročeno, da se je že večkrat v pridigi dotaknil delavcev. Posebno so mu na srcu v okolici v večjem številu bivajoči stavbeni delavci, ter im očitno, kako visoke mezde zahtevajo! Trdi, da imajo 50 K dnevno. Ako bi ti delavci vsaj polovico od tega res imeli, bi se še potrpelo. Ker pa to še ni istina, vznjuba to zlobno govorjenje največjo nevoljo med poslušalci, ki se vprašujejo: Ali je to res namestnik božji, ki, ali iz nevošljivosti, ali hudobije teh ubogih delavcev še na svetem mestu ne pusti v miru?

Dnevne vesti.

— Tobačno delavstvo. Poverjenik za socialno skrb sodr. Prepeluh, se je zavzel pri finančnem ministru v Beogradu za zvišanje draginskih doklad tobaknemu delavstvu. Nato je prejel od uprave drž. monopolov brzojavko, glasom katere se njegovim predlogom ugodí v cellem obsegu. 1. aprila so bile te doklade delavstvu izplačane. Sedaj izdeluje poverjenik za socialno skrb predlog, da se plače tobaknega delavstva urede že s 1. majem.

— Neopravičeno trgovanje in verženje. V zadnjem času je doseglo zakotno trgovanje, prekupčevanje in s tem združeno verženje in draženje raznega blaga, zlasti tistega, ki prihaja k nam preko demarkacijske črte, tak obseg, da postaja že občutno zlo v moralnem in gospodarskem oziru. Zlasti nepoklicani delomrzní elementi, celo mladina in ženske, so se posvetili temu dobičkanosnemu poslu, ki mu je edini namen na lahek in nepravilen način doseči velike dobičke, ki ostanejo državi skriti in obdačenju nedosežni ter pospešujejo samo zapravljivost in lahkomišljenost te vrste ljudi. V enaki meri pa je občutno oškodovano tudi kupujoče občinstvo, zlasti ubožnejši sloji, ker gre blago skozi dolgo vrsto verižnih trgovcev in doseže nesorazmerno visoke cene, predno pride v roke konsumentu. Da se odpmore temu zlu, je dala vlada podrejenim oblastim strog ukaz, da zasledujejo to zakotno, od neupravičenih izvrševano trgovino, strogo kaznujejo prestopke obrtnega reda in v vsakem slučaju verženja in draženja blago zaplenijo.

— »Jugoslavija« dela mariborskim Nemcem veselje. Te dni, menda 1. t. m., je prinesla tetka »Jugoslavija« senzacionalno »vest iz zakotnega »Jutranjega lista« v Sarajevu. Vest, da je po zagotovilih nekega

dr. Jelanova, ki je baje sam govoril s Clemenceaum, Maribor za Jugoslavijo izgubljen. In glejte! Vsi Nemci so kupovali tetko »Jugoslavijo« — in so bili vsi srečni! No da, zakaj ne bi bili, če verjamejo ljubi tetki! Vsekakor je naša ljuba tetka zelo narodna, proti svoji volji celo za Nemce skrbeča tetka! Pa recimo čisto res: no: premalo si resna, če take senzacije trosiš za 1. april. No, pa saj se razumemo: Gäscheit ist Gäscheit!

— Narodnost »Mariborskega Delavca«! Samo da osvetlimo konsekvencnost naših narodnjakarjev! Ta list je imel prinesiti notico, da je g. Friedl — indirektno — metal neke Slovence na cesto. Pa ni prinesel notice. Zakaj ne? Ker g. urednik včasili vendarle kaj pojužina v hotelu Meranu. Seveda je zato lahko nemoteno spet šel v Meran. Mi nimamo nič proti južinam, tudi pri Meranu ne. A »Mariborski Delavec« si je vzel za nalogo, inserirati samo pristno narodne firme. In glej! Mesto tiste notice je prišel v list inserat hotela Meran, t. j. Nemca Friedla! To, da je francoska komisija imela v tem hotelu banket, je gotovo čisto prav. To so nevtalna tla, recimo internacionalna. Saj vedno pravimo, da je neka internacionalizma tudi treba, kaj ne gospoda okrog »Mariborskega Delavca«!

— Opozarjamo na predavanje g. dr. Jerneja Demšarja, specialista za kožne bolezni, ki ga priredi »Akademija«. Gospod predavatelj bo obravnaval zelo aktualno snov dalekosežnega socialnega pomena: »O nevarnosti spolnih bolezni.« Predavanje se vrši v petek ob 8. uri zvečer v realki. Tokrat je namenjeno samo moškim. Za ženske se vrši posebno predavanje.

— Vojna čevljarna pozivlja vse stranke, katere imajo pri njej kake čevlje v popravilu, naj jih pridejo zanesljivo iskati v petek, dne 4. t. m. ali pa v soboto, dne 5. t. m. od 8. do 12. ure popoldne v Sodno ulico št. 1, ker mora Urad za pospeševanje obrti urediti prostore za druge namene. Kje se bo Vojna čevljarna pozneje nahajala, bo urad pravočasno objavil v časopisih.

— Prošnje invalidov za odpravnino. Volaški intendantci za Slovenijo v Ljubljani dobajajo prošnje invalidov za enkratno odpravnino namesto vsakomesečne pokojnine. Intendanca pa za enkrat tem prošnjam ne more ugoditi, dokler ne izide tozadevna naredba iz Beograda. Končna odločitev glede odpravnine kakor tudi pogoji bo pravočasno objavljena v časopisih.

— Rossegerjeva šola na Pragerskem. Protestni shod sredi marca, da se ta šola spremeni v ljudsko šolo in da naj vlada uredi, da se pragerski otroci ne bodo tirali v oddaljene šole v Cirkovcih in Polskavi, je imel uspeh. Deputaciji, odposlani na poverjenikstvo za uk in bogocastje v Ljubljani, je vlada ugodila s tem, da postavi v Pragersko učitelja. Sicer samo začasno, a zahtevali bomo, da bo ostalo definitivno.

— Brzojavni promet s Čehoslovaško republiko je zopet dovoljen. Po 1. aprila t. l. je zopet dovoljen brzojavni promet s celo republiko Čehoslovaško, to je s Češko, Moravsko, Slezijo in Slovaško, in sicer koji ko začasno prekinjenje neha. Pristojbina za besedo znaša 15 vin., minimum K 2:50. Dovoljene so tudi nujne brzojavke, za katere se plača trikratna pristojbina. Casopisne brzojavke imajo ugodnost 50 % znižanja pristojbine, pa samo od šeste ure zvečer do devete ure zjutraj.

— V Majdanpeku umira deca vsled lakote. »Radničke Novine« poročajo: V Majdanpeku, bakrenem rudniku je velik del prebivalstva brez dela, kateri so se vzdržavali z zaposlenjem v rudniku, odkar ga je sovražnik pustil naši državi. Kako bedno stanje rudarskih rodov in tam, se vidi v tem, da sta umrla dva otroka vsled lakote. Umrla otroka sta iz delavske rodovine. Tej revščini se mora odpomoči; v nasprotnem slučaju bo ljudstvo primorano, da si samo pribori boljši položaj.

Iz stranke.

V petek, dne 4. aprila ob 8. uri zvečer zelo važna seja izvrševalnega odbora. Polnoštevlna udeležba dolžnosti!

Politična šola se vrši sedaj vsak četrtek, ob 8. uri zvečer na realki. Torej ne ob sredah kot dosedaj. Soderugi, zahajata v politično šolo, ker je potom izobrazbe, si bomo ustvariti boljše razmere, nego jih imamo sedaj.

Shodi.

V soboto, dne 5. aprila:

V Ljubljani za drugi okraj ob 7. uri zvečer v gostilni pri Plankarju (prej Kramer). Dolenska cesta.

V Ljubljani za tretji okraj ob 7. uri zvečer v gostilni »Pod staro lipo«, Rimska cesta štev. 18.

V nedeljo, dne 6. aprila:

V Škofji Loki ob 3. uri popoldne. V Zgornji Besnici pri Kranju ob 3. uri popoldne. Poroča sodr. Čelešnik.

V Slovenski Bistrici ob 1. uri popoldne. Poročevalec pride iz Maribora ali iz Ljubljane.

V Strnišču pri Ptuj ob 2. uri popoldne. Poročevalec iz Ljubljane.

V nedeljo, dne 6. aprila t. l. na Zgornji Polskavi pri Slov. Bistrici javen političen shod. Poročata sodr. Marčič in sodr. Bračič. Cas in prostor shoda se še določi.

Poročila.

Vid. Tu se je vršil v soboto, dne 29. t. m. v Travnovi dvorani javen ljudski shod. Dvorana je bila prenapolnjena, na shodu so bi le večina ženske. Sodrugi Mihevc je v poljudnih besedah orisal današnji položaj ter navedel med drugim tudi vzroke slabe aprovizacije. Nenasitni kapitalizem je temu vzrok, ki hoče svojo odušenko gonjo nadaljevati, katero je tudi preje med vojno ngnanjal. Govoril je še sodrug Markovec o pomenu organizacije, ki je ravno v tem času najbolj potrebna.

Škofja Loka. Dne 25. marca se je vršil redni občni zbor tukajšnje krajevske skupine Splošne železničarske organizacije za Jugoslavijo. Vsa poročila odbora so bila z odobravanjem sprejeta. Več sodrugov se je oglasilo k besedi. Opravičeno so se pritoževali čez tukajšnjega prožnega mojstra Azmana, ki postopa z uslužbenstvom kot kak kitajski mandarin in ne zna govoriti tako, kot se spodobí v dobi demokratizma. Posebno surovo se je obnašal pri zadnjem razdeljevanju živil napram ženam in otrokom železničarjev. Sklenilo se je, da se napravijo koraki, da se ga prestavi na tako mesto, kjer ne bo imel prilike, stresati surovosti nad mirnim delavstvom. — Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor: Franc Tonja, predsednik; Mihael Sešek, podpredsednik; Val. Vrhlunec, blagajnik; Hervatin Josip, namestnik; Val. Dolinar, zapisnikar; Lebar Luka, namestnik; Zupan Josip, nadzorstvo; Likozar Jakob, nadzorstvo; odborniki: Anton Kovač, Peter Kalzar, Franc Hafnar, Ješe Anton, Vrhovnik Fr., Raigelj I., Filreder, Zargar, Ahačič, Porenta Fr., Križnar Il., Hafnar Fr., Čuvaj Otoče. Pomožni blagajniki: za progo Kranjskojka Loka: Košir Fr.; Škofja Loka-Medvode: Porenta Ivan; za postajo Podnart in Otoče: Hafnar Fr. Sodrugi Franc Tonja je pozval navzoče v kratkih in jedrnatih besedah, da delujejo z vsemi močmi v prosep organizacije in zaključil lepo uspešni občni zbor. Takoj nato se je otvoril železničarski shod, kateremu je predsedoval sodrug Tonja ter podal besedo sodrugu noslancu Kopaču. Ta je v poldrugournem navse zanimivem govoru obrazložil delovanje socialističnih zastopnikov v narodnem predstavništvu in naše ujedinenje. Prebral in raztolmačil je spomenico železničarjev. Poslušalci so njegovim izvajanjem z zanimanjem sledili in jih z zadovoljstvom odobravalí. Ne zadostuje, je izvajal, ako imamo zastopnike pri vladi, ampak treba je, da imajo ti za seboj krepko organizirano ljudstvo, katero jim je takorekoč hrbenica v telesu! Nadalje je pozival navzoče, da so pri delu za organizacijo složni, ker le v složi je moč. Sodrugi Tonja se je zahvalil navzočim za obisk in nazljivost pri izvajanju govornika ter pozval navzoče, da se tudi politično organizirajo in da se naročajo le na delavski časopis »Napreje«, rekoč: »Delavec brez časopisa je kot volak brez puške!« Nato je zaključil lepo uspešni in sijajno obiskani shod.

Jesenice. Podružnica »Svobode« je priredila v nedeljo, dne 30. t. m. ob 3. uri popoldne društveno predavanje. Predavala je sodružica M. Urbančeva iz Ljubljane: »O izrabljanju dela »kapitalu«. Navzoče je bilo samo žensstvo; smo le med temi agitiirali za udeležbo. Sodrugi se po nazno sledile izvajanjem predavateljice. Izrazile so željo, da kmalu zopet priredi naša podružnica predavanje: »O ženskem vprašanju«, ker je zato med jesenškimi sodružicami veliko zanimanje. — B.

Podružnica »Svobode« v Mariboru. V nedeljo, 30. marca t. l., se je v Mariboru ustanovila podružnica »Svobode«. Za predsednika so izvolili Jože Erbežnika, za podpredsednika Iv. Favaia, za tajnika Vi. Novaka, za blagajnika F. Leskovarja. — V nedeljo, 6. t. m., nameravano predavanje se zaradi bolezni predavatelja ne vrši. Za to se pa še tekom prih. tedna vrši debatni večer. Kraj in ura tega se pravočasno objavi.

Ruše. Podružnica Osrednjega društva kemičnih delavcev je priredila v nedeljo, dne 23. marca ob 9. uri popoldne v Šoli javen shod. Shod je otvoril sodrug Janko, nakar je podal besedo sodrugu Tokanu iz Ljubljane. Ta nam je živo naslikal bedo delavstva, ki ga je pazno poslušalo. Burno odobravanje je sledilo po dvehurnem govoru. Po govoru so se razdelile legitimacije med kemične delavce in delavce, katerih je že lepo število organiziranih. Nočemo biti več v temi, ker solnce pravice, ki prihaja iz Rusije, je tudi nas zbudilo. — Zahvalimo se sodrugu Tokanu s tem, da bomo zvesto izpolnjevali njegove nasvete. Saj tudi ni mogoče drugače! Nočemo biti več hlapi kapitalizma! Živela internacionalna revolucija!

Strokovno gibanje.

Iz strokovnih organizacij.

Odborova seja Osrednjega društva lesnih delavcev ter odbora podružnice ljubljanske, se bo vršila v četrtek, dne 3. aprila takoj po delu v društvenem lokalu. — Predsednik.

Shod natakarijev in natakarič ter kavarniških, hotelskih in gostilniških uslužbencev je v petek, dne 4. aprila ob pol 12. uri ponoči v kavarni »Central«. Na shod vabimo vse društvenike in društvenice ter druge tovariše in tovarišice, ki še niso pri društvu, da se razgovorimo o naših stanovskih razmerah. Organizacija naravnost lepo napreduje, zato pojdemo s tem večjim veseljem k delu. — Odbor.

Društveni shod Splošne železničarske organizacije za Jugoslavijo, podružnica Spodnja Šiška, se bo vršil v petek, dne 4. t. m. v gostilni Favaia ob pol 7. uri zvečer. — Sklica-telj.

Shod lesnih delavcev v Celju se bo vršil v soboto, dne 5. aprila ob 7. uri zvečer v hotelu »pri lastovki«. Poročevalec iz Ljubljane.

Shod lesnih delavcev in tapetnikov iz Ljubljane in okolice se bo vršil v nedeljo, dne 6. aprila t. l. točno ob 9. uri popoldne v restavraciji »Narodna doma«. Dnevni red: Mesечно poročilo; mezdne razmere v lesni in tapetniški stroki, ter sklepi k temu; razno. Z ozirom na važnost dnevnega reda naj nihče ne manjka. — Odbor.

Občni zbor lesnih delavcev v Peizeli se bo vršil v nedeljo, dne 6. aprila ob 2. uri popoldne. Poročevalec iz Ljubljane. Pridite vsi!

Občni zbor lesnih delavcev v Št. Lovrencu nad Mariborom se bo vršil v nedeljo, dne 6. aprila ob 2. uri popoldne, in ne v pondeljek 7. aprila. Pridite vsi na shod! Poročevalec iz Ljubljane.

Shod kovinarjev v Štorah se vrši v pondeljek, dne 7. t. m. ob 2. uri popoldne. Agitirajte za polno udeležbo. — Osrednji odbor.

V nedeljo, 6. aprila t. l. se vrši v Šmarinem pri Litiji (gostilna g. Gruma) ob 10. uri popoldne ustanovni občni zbor usnarjev in sorodnih strok. Člani, pridite vsi!

Mezdno gibanje.

Mezdno gibanje stavbenih delavcev v Ljubljani in okolici se je končalo s posredovanjem višjega obrtnega nadzornika s povprečno 40 % povišanjem mezd ter obvezo s strani delodajalcev za percentualno zvišanje, ako se cene živil, obleke itd. zvišajo. Poravnava ima 1 provizioren značaj. Glede osemurnega delavnika čaka delavstvo mirno odredbe deželne vlade, ki pa ne bo delavstva premaknila z zavzetega stališča, da je 8 ur težkega dela dovolj pri sedanji popolnoma nezadostni prehrani in brezvrednosti denarja! Ako hoče imeti vlada vihar, ne bo ga s svojo morebitno odredbo za 10 ur dela v stavbeni obrti izzvala, kajti organizirano delavstvo bo mirno in pošteno 8 ur dnevno delalo.

Mezdno gibanje klesarjev, pečarjev, slikarjev v Ljubljani bliza se k delavce zadovoljivem koncu. Resen delodajalec, ki ima še čast poštenja v sebi, mora, premotroč današnji nevzdržljiv položaj, priznati, da je stavbeni delavec poštena duša, ki se še vedno z neznanim poviškom svoje borne mezde začasno zadovolji. Delodajalec naj si bo tudi svest, da se za to mirno obnašanje delavcev zahvaliti le čvrsti organizaciji in da bi bilo nevarno vzbuditi nezadovoljnost s tem, da bi se v polni meri ne izplačevale pogojene mezde. Igrati se z ognjem je nevarno.

Gospodarstvo.

Les za obrtnike na Stajerskem. Vodstvo stvarne demobilizacije razglaša, da se nahaja na Gorici pri Rimskih Toplicah večja množina raznega rezanega lesa, katerega vodstvo stvarne demobilizacije

oddati naprej obrtnikom na Spodnjem Štajerskem, ki rabijo les za lastne obrtne namene. Ta les se bo zaračunaval po vodilni ceni od 15. junija 1918, da pride po zmernih cenah v roke uporabnikom, ki se morajo zavezati, da bodo tudi pri svojih izdelkih iz tega lesa upoštevali ceno za katero so les prejeli. Prošnje za ta les naj se vložijo na Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22, najkasneje do 15. aprila t. l., na poznejše prošnje se ne bo več oziralo. Za odpravo lesa in stroške bo moral skrbeti vsak sam. Kupno vsoto bo moral vsak kupec plačati predno odnese les.

Vestnik „Svobode“.

Knjižnica „Svobode“ bo od sedaj odprta vsak ponedeljek in četrtek od 6 do 7 ure zvečer.

Celje. V nedeljo, 6. aprila ob 2. uri popoldne v dvorani gostilne na zelenem travniku ustanovni občni zbor podružnice „Svobode“ za Celje. — Soderugi in soderugi, udeležite se v obilnem številu zborovanja naše kulturne organizacije. — Po zborovanju ob 4. uri popoldne se istotam vrši društveno predavanje: predava sodružica M. Urbančeva iz Ljubljane.

Bliza se 1. maj!

Pripravljajte se, da ga primerno proslavite! Vse delavske organizacije vašega kraja sestavite skupen odbor, ki naj izdela načrt za proslavo 1. majnika. Ako želite za ta dan slavnostnega govornika, sporočite to najkasneje do dne 10. aprila t. l. tajništvo naše stranke.

Tajništvo JSDS Vam bo na vprašanje radi volje dajalo vsa potrebna pojasnila glede 1. majnika. Onozarjamo vas tudi na oglas glede majskega spisa, ki izide za 1. maj.

Letošnji 1. maj mora biti stajna manifestacija proletarijata, ta dan naj vidi naša država moč zavednega organiziranega proletariata! Na delo tedaj za 1. maj!

Kriza v belgrajski vladi.

Jugoslovanska soc.-dem. stranka in Slovenskem in Hrvaškem je že dalje časa opazovala najbolj nazadnjaški tek razvoja politike v državni vladi. Dočim so Bosanci in Srbi že od početka odklanjali koalicio, so Slovenci in Hrvati deloma zagovarjali koalicijsko politiko v nadi, da se bo dalo spraviti v politično in gospodarsko delo v novi državi vsaj nekaj socialnega razumevanja. Toda meščanska nazadnjaška koalicija je nekaj časa razpravljala in pritrjevala potrebnim socialnim reformam, okrenila pa na desno, v zavesti, da ima dovolj moči, da terorizira s svojo brutalno konservativnostjo vse jugoslovansko ljudstvo prav tako in še huje, kakor je bilo to pri nas pred vojno. Tudi vsa poročila o demisiji in pogajanjih, ki prihajajo iz Belgrada, so povsem vsestranska.

Tako poročila včeraj »Slovenski Narod«:

»Belgrad, 2. aprila. Pogajanja s socialnimi demokrati so se razbila predvsem radi vračanja ministrstva za agrarno reformo. Socialni demokrati so vztrajali na tem, da ostanejo opravki agrarne reforme pri ministrstvu za socialno politiko ali pa, da se izroči njim novo ustanovljeno ministrstvo za izvedbo agrarne reforme. Ker na to stranke večine niso mogle pristati, so socialni demokrati vključili nasprotni sklop zagrebeškega in ljubljanskega vodstva, ki so se izrekli za sodelovanje v vladi, na pritisk bivšega ministra Korača sklenili, da se sestave nove vlade ne udeležijo.

Kaj so socialni demokrati zahtevali, o tem bomo še govorili, zakaj razlogi, da se socialni demokrati ne udeležijo sestave vlade so važni. Belgrajsko - hrvaško - slovenska buržoazija bi imela socialiste rada v vladi, toda na takih mestih, kjer bi sploh ne mogli ali pa ne smeli delati v blagor ljudstva. Tako politiko pa naša stranka ne more odobravati, zakaj kot »glasovni stroj« socialni demokrati ne bodo sedeli v vladi, pač pa so in so bili pripravljeni sodelovati, če se hoče država demokratizirati in socializirati. Najmanj nam bo pa »Narodov« poročevalec iz »Belgrada« pripovedoval, kaj sta naši stranki, slovenska in hrvaška, sklenili — Sploh se nam pa zdi, da kriza v Belgradu še ni definitivno rešena.

Nainovejše vesti.

Telefonski promet z Nemško Avstrijo prekinjen.

LDU. Dunaj, 2. (ČTU.) Kakor do- navamo iz povsem verodostojne

strani, je ustavljen ves telefonski promet med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo.

Nemci v gorenji Italiji.

LDU. Berlin, 2. (ČTU.) »B. Z. am Mittag« poroča iz Lugana: Socialni demokrati so uprizorili velike izgrede v Genovi, Milanu in Novari; prišlo je do spopadov s policijo. Tudi strelalo se je, pri čemur je bilo več oseb ranjenih. Veliko demonstrantov so aretirali. »Avanti« pozivlja delavstvo, da naj v znamenje protesta stopi v splošno stavko.

Nemški listi o mirovni konferenci.

LDU. Berlin, 2. »B. Z. am Mittag« piše k uradnemu dnevnemu poročilu z mirovne konference, po katerem so ministri za zunanje posle štirih velikih sil v bistvu sprejeli določila, izvirajoča iz poročila odseka za čehoslovaške meje: S tem, da so se določile meje čehoslovaške republike, še ni padla odločitev glede usode Nemške Češke. Toda sklepi ministrov za zunanje zadeve še ne pomenijo končne odločitve, marveč le izvedeniško mnenje ministrov. Zadnjo besedo ima svet četvorice, potem pa nemška in nemško-avstrijska odposlanstva, ki bodo sklepe podpisala.

Stavka v Berlinu.

LDU. Berlin, 2. Danes predpoldne so stopili tehnični in trgovski nameščenci berlinske kovinarske industrije v stavko. Število stavkajočih, med katerimi so delavci vseh kategorij kovinarske stroke, presega 30.000. Povod stavke je odklanjanje stališče napram meznim in drugim zahtevam.

LDU. Berlin, 2. (ČTU.) V torek se je začela v Berlinu splošna stavka.

Nemci v Frankobrodu.

LDU. Frankobrod ob Meni, 2. (DunKU.) Policia od popoldneva dalje obvladuje položaj. Ponovni poskusi ropanja, ki so se pojavili v starem delu mesta, so bili udušeni v kali. Ugotovljeno je 16 primerov ropanja. Med 12 mrtvimi penilci se nahajajo 4 ženske. Mnogo težko ranjenih se bori s smrtjo. Organizacije delavcev v tovarnah so sklenile staviti se prostovoljno na razpolago varnostni straži, da se preprečijo novi nemiri.

Položaj v Stuttgartu.

LDU. Stuttgart, 2. (DunKU.) WU doznava: Javna poslopja so zasedena po vladnih četah. Telefonske in telegrafne zveze so pretrgane. Listi so se pridružili meščanskemu stavkanju in od včeraj ne izhajajo več. Nad mestom Stuttgartom in okolico je proglašeno obsedno stanje; o prestopkih sodijo izredna vojna sodišča. Organizacije trgovskih in industrijskih predstavnikov, meznih in državnih uradnikov, zdravnikov, lekarnarjev in odvornikov se udeležujejo meščanske stavke in manifestirajo na ta način za mir in red ter izražajo svoje zaupanje vladi. V teku včerajšnjega dne je prišlo na več mestih do spopadov med izgreduki in vladnimi četami. Pri tem je bilo več oseb mrtvih in ranjenih. Pred neko vojašnico je skušala množica opliniti s kruhom naložen voz; iz vojašnice so streljali s strojnimi puškami. Bilo je več mrtvih. Vladnim četam prihajajo ojačenja z dežele. Stuttgartska »Stadt-wache« se obrača v ostrem tonu proti voditeljem špartakovcev, ki so naščuvali delavce k stavki in izgredu. Ministrstvo za zunanje stvari je objavilo opomin delavcem, v katerem pravi, da namen splošne stavke ni izboljšanje delovnih in meznih razmer, ampak strmoglavljenje državnega reda.

Semišljeniki!

V petek, 4. aprila izide političen tednik za slovensko ljudstvo

„Ljudski Glas“.

Namenjen bo slovenskemu kmečkemu proletariatu, v prvi vrsti brezpravnim poslom, dninarjem, bajtarjem in malim kmetom. Celoletna naročnina znaša 12 K, polletna 6 K, četrtletna 3 K. Naročnina naj se pošlje na naslov:

„Ljudski glas“, Ljubljana (Uprava „Napreja“), Frančiškanska ul. št. 6.

Zaupniki naj ga naroče po več izvodov skupaj in naj pridobe z njim naročnika.

Raznoterosti.

* Telefonska zveza med Evropo in Ameriko. Londonske »Times« javljajo, da se je Marconijevemu društvu posrečila po večmesečnih poizkusih brezžična telefonska zveza med mestom Clivdan na Irskem in rtom Grace v Kanadi.

* Kaj le to »avtor«? Jean Paul se je peljal nekoč skozi mestna vrata nekega mesteca. Korporal, poveljnik straže ob vhodu, je stopil preden s tablico v roki in ga vprašal: »Vaše ime, gospod?« — »Imenujem se

Richter.« — »Stan?« — »Avtor sem.« — »Avtor, avtor?« je vprašal korporal v zadregi. »Kaj pa je to?« — »No, to se pravi, da delam knjige.« — »A to,« se je namuznil korporal. »Zdaj razumem. Dandanes je toliko tujih in nezanih naslovov. Pri nas pravijo takemu možu, ki dela knjige, knjigovez.«

* Kako se imajo v »syobodni Franciji. Med francoskimi železničarji je veliko gibanje. Sindikat železniških uslužbencev proge Pariz-Sredozemsko morje, je zahteval reguliranje plač. Ker so bile zahteve odklonjene, so uprizorili železničarji štirurno stavko po vsej prog. Radi tega je pa bil tajnik zveze sodrug Midel aretiran. Za stvar se je začela zanimati sedaj osrednja zveza železniških uslužbencev vseh francoskih železnic. Njen tajnik Bidagerray se je podal v spremstvu nekaterih poslancev h Clemenceauju in zahteval, da takoj izpuste Midola. Clemenceau je to odklonil in izjavil, da bo postavljen Midol pred vojaško sodišče. Ta odgovor je povzročil med železničarji veliko razburjenje. — Eno zadnjih nedelj bi se imelo vršiti v Parizu in okolici 800 delavskih protestnih shodov. Clemenceau je vse prepovedal. — Pri nas je enako. Le, da ne dela tega Clemenceau, ampak Pribežević et consortes.

* Angleška modra knjiga o boljševizmu. »Daily Mail« poroča, da se je odločila angleška vlada izdati modro knjigo o boljševski teroristični upravi. V knjigi bodo avtentični podatki o vseh grozotah, izvršenih od boljševikov. — Neki list pristavlja, da boljševikom ni treba izdajati knjig o grozotah imperializma in kapitalizma, ker so drug o drugem izdali sami strašne rdeče, modre in druge knjige. Ta mavrična knjižnica kaže jasno, kako propal je imperialistično-kapitalističen družaben red. — Naše mnenje je, da se ni in se tudi ne bo polastila nobena struja vlade brez nasilja nad prejšnjo, pa naj bo to nasilje krvavo ali pa ne.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 4. t. m., od 8. do pol 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za šladkor.

Pšenični zдроб za otroke do 3. leta se bode oddajal v vojni prodajalni, Gosposka ulica, po sledečem redu:

Na vrsto pridejo stranke z izkaznicami štev. 1 do 300 dne 7. t. m., št. 301 do 600 dne 8. t. m., št. 601 do 900 dne 9. t. m., št. 901 do 1200 dne 10. t. m., št. 1201 in naprej dne 11. t. m. Za vsakega otroka se dobi 1 kg pšeničnega zдробa, ki stane 3 K. Stranke naj se strogo drže določenega reda, da ne bo nepotrebnega postajanja. — Drobiz je pripraviti.

Prodajalci užigalic se vabijo, da takoj naznanijo v mestni posvetovalnici ostanek užigalic.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Petejan.

Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Ze 25 let priljubljeno

domače sredstvo,

ki ga že zdavnaj rabijo v mnogo tisoč rodbinah uspešno zoper glavobol, vrto-bol, hripavost, kašelj, zasliževost in prehlad, je Fellerjev

ELSA-FLUID

6 dvojnatih ali 2 specljalni stekl. 19 K. Proti nerednemu prebavljanju, grizi itd. jemljemo Fellerjeve rabarbarne

Elsa - praške.

6 škatljice K 950. Edino pravi pri lekarnarju Evgen V. Feller, Stuhica, Elsa trg št. 252. Ovoj in poštarina se priračunava posebej ali najceneje, kolikor več torej kdo naroči obenem, več prihrani. II

Čevlji po K 21.50 do K 40.50

z usnjatimi in lesenimi podplati se dobe, dokler je še kaj zaloge v skladišču tovarne

PEK O zina & Ko. Ljubljana

in sicer: otroški št. 25 do 28 po K 21.50, dekliški „ 29 „ 35 „ „ 27.—, ženski „ 36 „ 42 „ „ 36.—, moški „ 40 „ 46 „ „ 40.50.

Prekupei dobe popust. Priporoča se osebni nakup.

Oklic.

Ljubljanski denarni zavodi naznanjajo, da so se dogovorili, poslovati počenši s 14. aprilom t. l.

od 8. zjutraj do 2. popoldne.

Blagajne so odprte:

od pol 9. dop. do pol 1. pop.

P. t. stranke prosimo, da se po tem ravnaajo.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

2%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadržnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo bo bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 14 milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.